

KİTAP TANITIMI

Özge ÖĞÜTÇÜ

*Uzman
AVİM*

AZA BEAST : SAVAŞIN KÖKLERİNE İNMEK

Yazar: Colum Murphy

Çeviri: Sina Baydur

Terazi Yayıncılık, 2013, 368 Sayfa

ISBN 9786056061936

Yakın tarihin en acımasız savaşlarından birisi Avrupa'nın göbeğinde, Balkanlarda, Bosna'da cereyan etmiş bu savaş sonrasında etnik temizlik ve soykırım (Srebrenitsa) uluslararası toplumun gözleri önünde gerçekleşmiştir.

Colum de Sales Murphy şu anda Cenevre Diploması ve Uluslararası İlişkiler Okulu Başkanı olarak görev yapmakta olan İrlandalı bir yazardır. Bosna savaşı döneminde Yüksek Temsilci'nin Özel Danışmanlığını ve Sözcülüğünü yapmış, Bosna'da dört yıl yaşamıştır. Hem akademik alanda hem de diploması alanında uzun bir geçmişe sahip olan Murphy, Bosna ile ilgili anılarını 2013 basımı olan "Aza Beast – Savaşın Köklerine İnmeK" başlıklı kitabında paylaşmıştır. Kitap, Büyükelçi Sayın M. Sina BAYDUR tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu konu hakkında birçok kitap yayınlanmış ve yazılar yazılmıştır. Fakat bu kitabın en büyük özelliklerinden birisi o dönemi birebir yaşayan bir yetkili tarafından olayların bütün çıplaklığı ile kaleme alınmış olmasıdır. Murphy, görevi nedeniyle bu sürecin hem diplomatik hem de insani tarafını kendi deneyimlerinden ve yaşamışlıklarından yola çıkarak okuyucularına aktarmıştır. Farklı bakış açısı sayesinde zaman zaman eleştirel bir dille Bosna'da yaşananlardan çıkarılması gereken derslere, nelerin yanlış yapıldığına, nelerin bir daha yapılmaması gerektiğine ve

örneklerle o dönemde yaşanan aksaklıklara değinebilmiştir. Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde aldığı görev sayesinde yaşananların bürokratik tarafını da gözler önüne sermiştir. Yazar bu süreçte BM'nin harekete geçme konusunda ne kadar hantal kaldığını, sistemin en hızlı şekilde olaylarla baş etmede eksik olduğunu ve kitap sunumu sırasında da, kitabın içinde de BM çalışanlarının yansızlık-tarafsızlık ikilemi konusunda kararsız kaldığını dile şu şekilde getirmiştir:

“NATO'nun tüm ağırlığını gösterecek faaliyetlerinin düzenlenmesine destek veren Birleşmiş Milletlerin, saygın “tarafsızlık” tutumu çerçevesinde, sadece insani yardım dağıtımını üstlenerek bir yandan da siyasi anlaşmayı teşvik etme çabaları yalnızca çok yanlış değil, aynı zamanda Birleşmiş Milletler için yıpratıcıydı.”¹

Ek olarak, yazarın anlatımlarından yola çıkarak dönemin BM Genel Sekreteri olan Butros Gali'nin Bosna'daki durumu “zengin adamın savaşı”² olarak nitelendirdiğini ve daha kötü durumda olan başka bölgeler bildiğini dile getirerek, zaten yavaş işleyen sistemde, Bosna'daki sorunların bu yaklaşımla kötü yönetildiği sonucuna varmanın mümkün olduğunu değerlendirmektedir.³ Hem sistemin içinden hem de dışından bir gözle aktardığı bilgi birikimini, insani açıdan da deneyimlerinin üzerinde bıraktığı etkileri anılarına harmanlayan Murphy, uluslararası toplumun kayıtsızlığı, geçtiğimiz yüzyılda alınması gereken dersler ve bunların önümüzdeki yüzyıla uygulanması, konusunda önemli mesajlar vermektedir. Özellikle bu alanda çalışan ya da bu alana ilgi duyan insanlara büyük katkıda bulunacak bir kitaptır. Büyükelçi Sayın Oğuz DEMİRALP de kitabın bu özelliğini şu sözleriyle açıklamaktadır:

“(...) Bir tarafta insani duyguların, vicdanın gereklilikleri, öbür tarafta uluslararası politikanın ve diplomasinin gerçekleri. Korkunç bir çelişkidir bu. Her diplomatın yaşaması, bilmesi, anlatması gereken bir çelişkidir. Column Murphy kitabın hemen her bölümünde bu çelişkiyi öne çıkarıyor”⁴

Murphy çok şeffaf bir şekilde özeleştiri yaparak gerek uluslararası

1 Murphy, C. (2013) “Aza Beast - Savaşın Köklerine İnmek”, s. 66

2 Murphy, C. (2013) “Aza Beast - Savaşın Köklerine İnmek”, s. 54, s. 337

3 Murphy, C. (2013) “Aza Beast - Savaşın Köklerine İnmek”, s. 337

4 Murphy, C. (2013) “Aza Beast - Savaşın Köklerine İnmek”, s. 14

toplumun gerekse aksaklıklarıyla uluslararası kurumların ders çıkarması gereken noktaları çok yönlü bir bakış açısıyla okuyucusuna sunmuş ve sistematik bir şekilde hem yaşadıklarını hem de olguları harmanlamayı başarmıştır. Olayların başlangıcından en çok yoğunlaştığı dönemlere kadar, başta Birleşmiş Milletler, Amerika, İngiltere, Fransa ve NATO gibi uluslararası toplumun tepkilerini ve tavırlarını irdeleyerek, Dayton Konferansı ile sonuçlanan önemli gelişmeleri kaleme alan Murphy, kitabın sonuna Bosna'da Yüksek Temsilcilik Sözcüsü olarak yapmış olduğu konuşmaları içeren bir bölüm eklemiştir. Böylece bizlere geniş ve bütün resmi yansıtan bir bakış açısı sağlamıştır.

